

CLASSICS ILLUSTRATED

Kun sarjakuvakäsikirjoituksista tulee huutava pula, löytyy apu kirjaston pölyttäneimmistä opuksista. Kirjallisuuden klassikoita on sovitettu sarjakuviksi ennenkin, mutta amerikkalaisen First Publishing -yhtiön uusi Classics Illustrated -sarja on jotain olennaisen 90-lukulaista.

Kyle Baker - Trough the looking-glass

TAAS KUVITETAAN KIRJALLISUUDEN KLASSIKOITA

HARTO HÄNNINEN

Uusi Kuvitetut Klassikot -kirjasarja ei pyri kovinkaan orjallisesti noudattamaan sarjakuvallista kerrontaa: osa teoksista on sovitettu sarjakuvaksi, osa on muokattu kuvakirjan asuun. Yhteistä teoksille on se, ettei niiden avulla enää pyritä houkuttelemaan lapsosia klassisen kirjallisuuden pariin; ne ovat taiteilijoiden tulkintoja alkuperäisteoksista, ja kohdeyleisö on selvästi täysi-ikäistä. Nuorempaa lukijakuntaa varten julkaisija First Publishing on jopa varannut oikeudet Classic Juniors -sarjaan, joka toistaiseksi on vasta suunnitteluasenteella.

Kuka-mitä-milloin

Classics Illustrated -sarja alkoi tammikuussa, heli vuosikymmenen vaihduttua. Avaus tapahtui neljän teoksen voimalla: Edgar Allan Poen *The Raven* (Korppi) Gahan Wilsonin kuvittamana; Charles Dickensin *Great Expectations* (Suuria Odotuksia) Rick Gearyn tulkintana; Lewis Carrollin *Through the Looking Glass* (Liisa Peilimaassa) Kyle Barkerin piirtämänä ja Herman Melvillen *Moby Dick* (Valkoinen valas) Bill Sienkiewiczin versiona.

Helmiä sarja täydentyi kahdella teoksella (sovittajat ja kuvittajat suluisissa): Shakespearen *Hamlet* (Steven Grant - Tom Mandrake) ja Nathaniel Hawthornen *Tulipunainen kirjain* (P. Craig Russell - Jill Thompson). Maaliskuussa jälleen kaksi: Dumas'n *Monte Criston kreivi* (Steven Grant - Dan Spigle) ja Stevensonin *Tohtori Jekyll ja Mr. Hyde* (John Snyder).

Huhtikuusta alkaen sarjan teokset ilmestyvät kerran kuussa. Tämän vuoden aikana on siis tulossa vielä ainakin Twainin *Tom Sawyerin seikkailut* (Mike Ploog), Jack Londonin *Erämaa kutsuu* (Chuck Dixon - Ricardo Villagran), H.G. Wellsin *Tohtori Moreaun saari* (Steven Grant - Eric Vincent), Washington Irvingin *Rip Van Winkle* (Jeff Bush), Emily Bronten *Humiseva harju* (Rick Geary) sekä Poen *Usherin talon häviö* (Craig Russell - Jay Geldhof).

Eivätkä suunnitelmat tähän loppu, onhan lähdemateriaalia vielä melkoisesti hyödynnettävää. Ensi vuoden listoille on kaavailtu kalenteria *Gulliverin matkoista* Don Quijoteen.

Kustantaja luottaa vahvasti sarjan suosioon.

Pölyrievulla töitä

Sarjan ensimmäinen numero kuuluu tookse- na satsin houkuttelevimpiin: Poen kauhuruno- kokoelma inspiroisi ketä tahansa piirtäjää huikeisiin saavutuksiin. Ketä tahansa paitsi Gahan Wilsonia, näemmä.

Yhdysvalloissa kuvittajana melkoiseen maineeseen noussut Wilson ei ole ennen kokeillut sarjakuvan muotoa, eikä kokeile nykyään. Hän tyytyy lastenkirjamaisesti kuvittamaan *Korppia* ja muita runoja, käyttäen vieläpä imeliä vaaleanvihreitä ja vaaleanpunaisia värejä.

Julkaisusarjan punaisena lankana ovat kulkenet taiteilijoiden omat mielilymykset: kuvittaja on saanut valita lempiteoksensa. Korpin kohdalla valinta on osunut pieleen; Poen tekstiltä olisi täytynyt äkisti riistää Wilsonin käsistä, ja ojentaa vaikkapa Ted McKeeverin hyppysiin.

Dickensin *Suuria odotuksia* on Rick Gearyn tulkitsemana saanut puhtaan sarjakuvallisen muodon. Tarina etenee lähes alkuperäisteosta sujuvammin, ja grafiikka on oivaltavan lystikästä.

Myös Kyle Barkerin versio Carrollin *Liisa peilimaassa* -teoksesta on grafiikaltaan herkullinen; räikeät värit ja rytmikan vaihtelut lisäävät kiehtovuutta. Barkerin työn heikkoutena on kuitenkin tekstin sijoittelu: dialogi on palstoitettu kunkin kuvaruudun alle. Hyvä kokonaisuus kärsii ja lukukokemuksesta tulee uuvuttava.

Häkellyttävien klassikoista on sarjan neljäs julkaisu, Sienkiewiczin tulkinta Melvillen *Moby Dickistä*. Melville ei ole koskaan kuulunut omiin suosikkeihini, ja tylsän Moby Dickin lykkääminen Sienkiewiczin niskoille kuulosti epäoikeudenmukaiselta lahjojen tuhlamiselta. Kunnes näin valmiin tuloksen.

Sienkiewiczin nerokkuus tulee hyvin esiin hänen tavassaan käsitellä Melvilleä. Tarina on tuttu, mutta sitä on hyvin selkeästi käytetty vain inspiraationa itsenäisen, postmodernin sarjakuvan luomiseen. Kärjistämällä ja flööttelämällä Sienkiewicz luo nopeasti piinaavan atmosfäärin, joka ei päästä lukijaansa helpo- la.

Valkoisen valaan kimpussa ahertaessaan Sienkiewicz on pyyhkäissyt pölyt nurkkaan käsikirjoituksesta; tarinasta on tullut tuoro, lukukokemuksesta häkellyttävä. Mutta mitä olikaan tapahtunut, jos Sienkiewicz olisi valinnut vaikkapa Jekyllin & Hyden...?

Sarjan kaksi tuoreinta teosta, *Hamlet* ja *Tulipunainen kirjain*, tuottavat melkoisen pölymyksen. Steven Grantin sovitettamana Shakespearen näytelmä on kyllä kääntynyt sarjakuvaksi, mutta piirtäjä Tom Mandrake otetta ei missään nimessä voi sanoa rohkeaksi. Eikä Shakespeare-lukinnoissa välttämättä paras vaihtoehto ole historiallinen realismi; sarjakuvaversio tuntuu itse asiassa jo valmiiksi pölyttäneemmältä kuin alkuteos.

Myös Hawthornen klassikolle olisi torvonut rohkeampaa ryöpytystä. Russellin sovitus on vähäeleinen ja jäykkä; onhan siinä tavoiteltu Hawthornen psykologinen realismi, mutta kannattiko tyyliille olla niin uskollinen? Jill Thompsonin hennot akvarelliruudut muuttuvat alkuviehätyksen jälkeen puuduttaviksi. Kerronta on monotonista ja nyanssit vähissä.

Koululaisille omansa

First Publishing ei suinkaan ole ainoa maailmankirjallisuudenmerkkiteoksista kiinnostunut kustantamo. Ennen heidän *Classics Juniors* -sarjansa valmistumista ehti nuorempia lukijoita klassikoiden kimppuun vokatella Byron Preiss Visual-kustantamo, jonka arvovaltaisena yhteistyökumppanina toimii Bank Street College of Education.

Lähinnä koulukäyttöön tarkoitettu sarja käsittelee neljä osaa, joiden aihepiirit eivät välttämättä riemastuttaisi Suomen peruskoulunopettajia. Amerikkalaiskoulufaisille nimittäin tarjotaan klassisia novelleja soraavien otsikoiden alla: *Creepy Tales*, *Science Fiction*, *Mystery* ja *Fantasy*.

Tätä lasten lukemistoa tehtäessä on hyödynnetty mm. Isaac Asimovin, Poen, Londonin ja H.G. Wellsin kertomuksia. Kokonaisuutena sarja käsittelee viitisenkymmentä tarinaa, joita ovat olleet sarjakuvan muotoon väsämmässä mm. John Pierard, Evan Dorkin sekä *Classics Illustrated* -sarjaankin oman panoksensa antanut Rick Geary.

Gahan Wilson - The Raven

STUCK WITH ME FOR THE CHILD, AND TURNED HIM PALE HEAVENWARD, LARKING IN DEVIANCE, 'OH, HE FACED HEAVEN! LOOK DOWN HERE, HE DID BRIST THIS LUCKLESS CHILD AND HAVE ABANDONED HIM, HE CRABBY LIBERTINE!

AND CONTINUED "SEE THE OMNISCIENT GODS OBSERVING OF SUFFERING MAN, AND MAN, THOUGH DUMB, AND KNOWING NOT WHAT HE DOES, MET FULL OF THE SWEET THINGS OF LOVE AND GRATITUDE."

DECLARING THAT HE WOULD NOW NEVER LEAVE HIS SIDE AND WOULD LIVE WITH HIM IN HIS CABIN, AND WHATEVER GODS THOU TOUCHEST IN ANY OF THESE BOYS THOU ART TIED TO ME BY LORDS WOMEN OF MY HEART-STRINGS!

AS THEY WENT A DREAMING, HEA HEARD 'EM SAY, "THERE'NO TWO PARTS ONER NOW, ONE DROPT WITH STRENGTH, THE OTHER WITH WEAKNESS."